

ΙΩΝΙΚΗ ΜΕΛΙΣΣΑ.

ΣΜΥΡΝΗ, τῇ 19 Ὀκτωβρίου, 1851.

ΑΙ ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΠΕΦΩΤΙΣΜΕΝΑΙ ΕΠΟΧΑΙ.

==:O:==

Εἶναι τῶντι παράδοξον φαινόμενον, καὶ ἐν ἀπὸ τὰ ὅσα πολλάκις ἔσυραν τὴν προσοχὴν τῶν περιέργων, ὅτι οἱ ἐπισημότεροι συγγραφεῖς καὶ τεχνῖται ἀνεφάνησαν διὰ μιᾶς εἰς μεγάλους ἀριθμούς· ὥστε ἐνῷ αἰῶνες τινὲς ἐφάνησαν ἄγονοι ὡς πρὸς τοῦτο κατ' ἄλλας ἐποχὰς ἡ Φύσις ἠθέλησε νὰ ἐξαντλήσῃ, οὕτως εἰπεῖν, ἐκτετὴν, καὶ διεέχυσεν αὐτοὺς μετὰ μεγίστης γονιμότητος.

Διάφοροι ὑπῆρξαν αἱ αἰτίαι τοῦ πράγματος. Καὶ αἱ μὲν ἠθικαὶ εἶναι αἱ εὐνοϊκαὶ περιστάσεις τῶν κυβερνήσεων καὶ τῶν ἡθῶν, ἡ ἐνθάρρυνσις ἀπὸ μέρους τῶν μεγάλων ὑποκειμένων, καὶ ἡ μεταξὺ τῶν πεπαιδευμένων διεγειρομένη ἀμιλλα, αἱ δὲ φυσικαὶ, ὁ ἄηρ, τὸ κλίμα, διάφορα φυσικὰ ἀντικείμενα κτλ. κτλ.

Εἰς τέσσαρας κυρίως διαιροῦσι τὰς γονίμους κατὰ τὰ ῥῶτα ἐποχὰς. Καὶ Πρώτῃ μὲν εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ ἐποχὴ, ἀρξαμένη περὶ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, καὶ διαρκέσασα μέχρις Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου. Ἦκμασαν δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ πατὴρ τῆς ἱστορίας Ἡρόδοτος καὶ ὁ ἐφάμιλλος αὐτοῦ Θουκυδίδης, ὁ μέγας τῆς ἠθικῆς διδάσκαλος ὁ Σωκράτης, καὶ οἱ ἀμίμητοι αὐτοῦ μαθηταί, Ξενοφῶν, Πλάτων (κλ., κλ.), τὸ δαιμόνιον ἐκεῖνο πνεῦμα, ὁ Ἀριστοτέλης, οἱ θαυμάσιοι ῥήτορες Δημοσθένης, Αἰσχίνης, Λυσίας, Ἰσοκράτης, Λυκούργος, οἱ ἀπαράμιλλοι ποιηταὶ Πίνδαρος, Αἰσχύλος, Εὐρυπίδης, Σοφοκλῆς, Ἀριστοφάνης, Μένανδρος, Θεόκριτος, Μόσχως, (κλ. κλ.) οἱ ἀπαράδειγμαστοι ἀριστοτέχνη Λύσιππος, Ἀπελλῆς, Φειδίας, Πραξιτέλης (κλ. κλ.).

Ἡ Δευτέρα ἐποχὴ εἶναι ἡ Ῥωμαϊκὴ, ἡ ὡς κοινῶς καλεῖται ἡ ἐποχὴ τοῦ Αὐγούστου ἐμπεριλαμβάνουσα τὸ μεταξὺ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος καὶ τοῦ Αὐγούστου διάστημα. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἤκμασαν ὁ Κάτουλλος, ὁ Λουκρέτιος, ὁ Τερέντιος, ὁ [δευτέρος Ὀμηρος] Βιργίλιος, ὁ Οὐράτιος, ὁ Τίβουλλος, ὁ Προπέρτιος, ὁ Οὐίδιος, ὁ Φαίδρος, ὁ Καῖσαρ, ὁ Κικέρων, ὁ Λίβιος, ὁ Σαλλούστριος, ὁ Βιρόνιος, ὁ Βιτρούβιος κ. λ.

Ἡ Τρίτη ἐποχὴ εἶναι ἡ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν φῶτων μεταξὺ τοῦ Πάπα Ἰουλίου Β' καὶ Λέοντος Γ'. Ἦκμασαν δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ Ἀρίστος [ἐξ οὗ ἐγεννήθη τὸ μέγα πλῆθος τῶν ποιητῶν τοῦ τότε συρμού], ὁ Τάσσος, ὁ Σαναζάριος, ὁ Βίδας, ὁ Μακιαβέλλης, ὁ Γικιαρδίνης, ὁ Δαβίλας, ὁ Ἐρασμος, ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος, ὁ Ῥαφαήλης, ὁ Τίτιανος, ὁ Ἄλδος, οἱ Στέφανοι κλπ. κλπ.

Ἡ Τετάρτη ἐμπεριλαμβάνει τὴν ἐποχὴν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' καθ' ἣν ἤκμασαν εἰς μὲν τὴν Γαλλίαν ὁ Κορνῆλλις, ὁ Ῥακῆνας, ὁ Μολιέρους, ὁ Λαφονταίνος, ὁ Βοσσουέτιος, ὁ Φενελὼν, ὁ Βουρδαλὸς, ὁ Φοντενέλης, ὁ Μασιλτὼν, ὁ Πασκάλιος, ὁ Λαβρουέρος καὶ ὁ Βαῦλος· εἰς δὲ τὴν Ἀγγλίαν, ὁ Δρῦδενος, ὁ Πῶπ, ὁ Ἀδισὼν, ὁ Πριὼρ, ὁ Γιούγγιος, ὁ Βυῦλος, ὁ Λῶκιος, ὁ [μέγας Μαθηματικὸς] Νεύτων, ὁ Κλάρκιος κλ.

Ὡς Πέμπτη τῶν εὐτυχῶν τούτων ἐποχῶν ἀναμφισβόλως θέλει θεωρηθῇ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ἡ ἡμετέρα.

Α*.

ΙΕΡΟΝ ΚΡΙΤΗΡΙΟΝ — ΙΩΝΗΔΑΙΟΣ.

(ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΟΨΙΣ.)

Ἐν ἐκ τῶν μέσων τὰ ὅποια οἱ Πάπαι μετεχειρίσθη.

σαν πρὸς ἐπέκτασιν τῆς ἐξουσίας αὐτῶν, ἦτο καὶ ἡ σύστασις τοῦ λεγομένου Ἱεροῦ Κριτηρίου.

Τὸ Κριτήριον τοῦτο συνεστήθη κατὰ τὴν Δεκάτην Τρίτην Ἑκατονταετηρίδα, καὶ συνίστατο ἀπὸ ἱερεῖς καὶ Μοναχοὺς οἵτινες εἶχον τὴν φροντίδα νὰ ἐξαλοθρεύωσι τοὺς αἰρετικούς μεταχειριζόμενοι εἰς τοῦτο καὶ τὰ πολιτικά ὄπλα ὅταν ἡ χρειαὴ τὸ ἐκάλει. Καὶ ἐπειδὴ λέγεται ὅτι ὁ Δομινίκος ἦτον ὁ ἐφευρετὴς τοῦ Κριτηρίου, ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος Γ'. ἐχάρισε τὸ πρόνομιον τοῦτο εἰς τοὺς Δομινικανούς. Ἐυστήθη δ' αὐτὸ ἀμέσως εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Γαλλίας, τῆς Ἰσπανίας πρὸ πάντων (ἐπὶ προφάσει τῶν Ἰουδαίων καὶ Μαυρῶν), τῆς Ἰταλίας, τῆς Γερμανίας κτλ.

Ὁ δὲ τρόπος τῆς Κρίσεως ἐγένετο ὡς ἀκολούθως. Ἐπροσκαλεῖτο εἰς τὸ κριτήριον ὁ αἰρετικός, (ἢ καὶ ὡς τοιοῦτος κατηγορούμενος) καὶ ἂν δὲν ᾔθελε νὰ ἔλθῃ, ἐπρεπε νὰ τὸν φέρωσιν οἱ παρόντες στανικῶς, εἰ δὲ μὴ, καὶ αὐτοὶ κατεκρίνοντο ὡς τοιοῦτοι. Ἐπειτα δ' ἐφέρετο εἰς τὴν φυλακὴν ὅπου ἐκάθητο μῆνας τινάς, ἕως τὴν ἡμέραν τῆς ἀποφάσεως, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ὀμιλήσῃ μὲ κανένα, μήτε κανεὶς συγγενὴς ἢ φίλος του νὰ ὀμιλήσῃ μ' αὐτόν, ἢ νὰ ἐρωτήσῃ τοῦλάχιστον τίποτε, διότι εὐθύς ἐσύρετο ὡς αἰρετικός καὶ αὐτὸς εἰς τὴν φυλακὴν. Τὸν ἐξέβαλον δ' ἔπειτα οἱ κριταὶ καὶ ἐπροσπάθουν μὲ διαφόρους ἐρωτήσεις νὰ τὸν εὕρωσιν ἔνοχον. Καὶ ἂν μὲν ἤρνετο ἐπιμένων, τὰ διὰ τὰ ὁποῖα ἐγκαλεῖτο, κατεδικάζετο εἰς θάνατον, ἂν δὲ τὰ ὁμολόγῃ καὶ ἐζητῇ συγχώρησιν, ἔχανε μόνον τὴν πετριουσίαν του καὶ κατεδικάζετο εἰς παντοτεινὴν φυλακὴν. Ἀφ' οὗ δ' ἤρχετο ἡ συνήθης ἡμέρα τῆς καταδίκης, ὅλοι οἱ ὑπεύθυνοι ἐξέβαινον, καὶ ἄλλοι μὲν ἐφόρουσαν τὰ ἴδια των φορέματα, ἄλλοι δὲ κίτρινα μὲ δύο σταυρούς, τὸν ἓνα ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τὸν ἄλλον ἐπὶ τῆς ῥάχews, καὶ ἄλλοι εἶχον τὴν εἰκόνα των ἐξωγραφισμένην εἰς τὰ φορέματά των μὲ δαίμονας καὶ φλόγας, καὶ ἐφέροντο εἰς τὸν διωρισμένον τόπον τῆς πόλεως, ὅπου οἱ κριταὶ ἐκάθηντο ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου καὶ ὅπου ἦτο συνηθροισμένον πολὺ πλῆθος. Ἐκεῖ δ' ὁ ὑπῆρέτης τῶν κριτῶν δικήρυσσε τὴν καταδίκην. Καὶ ὅσοι μὲν ἐφόρουσαν τὰ ἴδια φορέματά των, ἀπελύοντο, ὅσοι δὲ τὰ κίτρινα κατεδικάζοντο εἰς παντοτεινὴν φυλακὴν, καὶ οἱ τρίτοι εἰς τὸ πῦρ. Οἱ τελευταῖοι δ' οὗτοι ἐρῶντιζοντο τὸ πρῶτον μὲ ἡγιασμένον ὕδωρ, καὶ ἐπαρηγοροῦντο πατρικῶς ἀπὸ τοὺς κοιτάς ὅτι διὰ τῆς καταδίκης ταύτης ἐμελλον νὰ λάβωσι τὸν Παράδεισον. Τὰ δὲ ὑπάρχοντά των διεμοιράζοντο οἱ κριταὶ διὰ νὰ μὴ μιανθῶσι μ' αὐτὰ οἱ συγγενεῖς των. Τὴν δὲ πρᾶξιν ταύτην ὠνόμαζον πρᾶξιν πίστεως (aufdaffe).

Εἰς τὴν κρίσιν δὲ ταύτην τελείως δὲν ἐμαρτυρεῖτο τὸ ἔνομα τοῦ κατηγοροῦ, καὶ διὰ τοῦτο καθεὶς ἔχρεώσκει νὰ ἔγῃ μεγάλην προσοχὴν νὰ μὴ προσκροῇ εἰς καμίαν θέλησιν τῶν κριτῶν. Πολλοὶ ἀθῶοι ἔλα-

βον τότε τὴν διὰ πυρὸς θάνατον, καὶ διὰ νὰ φανῶσιν οἱ κριταὶ ὅτι ἐκρίνον δικαίως τοὺς ἔκαιον πρὶν μὲ πυρακτωμένον σίδηρον, καὶ ἂν μὲν δὲν ἐκαίοντο, ἤσαν ἀθῶοι, ἂν δ' ἐκαίοντο ἔνοχοι. Μὲ τὰ τοιαῦτα ὁμῶς οἱ Πάπαι, μ' ὅλον ὅτι ἐπροξένησαν γενικὸν τρόμον εἰς ὅλους, ἐκίνησαν πολλοὺς ἀδιαφοροῦντας πρότερον νὰ λαμβάνωσι συμπάθειαν διὰ τοὺς πάσχοντας, καὶ νὰ διεγείρωνται κατὰ τῆς ἐξουσίας καὶ τῶν καταχρησεῶν των.

Ἄλλο μέσον τὸ ὁποῖον ἐνεδυνάμονε τὰς θελήσεις καὶ τὸ κράτος τῶν Παπῶν, εἶναι καὶ τὸ ὁποῖον ἔκانون ἐμπόριον ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν. Μετὰ τοὺς σταυροφορικοὺς πολέμους εἶχεν ἤδη ἐξαπλωθῆν ἡ ἰδέα ὅτι ὁ Πάπας δύναται πραγματικῶς νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίας. Κατὰ τὸ 1300 ὁ Πάπας Βονιφάτιος Η'. ἐώρτασεν εἰς Ρώμην πάνδημον ἐορτὴν, καὶ ἐκήρυξεν ὅτι ὅσοι ὑπάγωσιν ἀνυπόδητοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου νὰ ᾔναι συγχωρημέναι αἱ ἁμαρτίαι των. Ἐτρεξαν δὲ πλῆθος ἄπειρον πανταχόθεν νὰ λάβωσιν εἰς Ρώμην τὴν συγχώρησιν ταύτην, καὶ ὁ Πάπας ἔλαβεν πλείοτερον κέρδος παρ' ὅτι ἤλπιζεν. Ἐπρόσταξε δὲ ἡ ἐορτὴ αὕτη νὰ ἐκτελῇται κατὰ πᾶν ἑκατοστὸν ἔτος, τὸ ὁποῖον ὠνόμασεν Ἰωβηλαῖον [Σαββατικόν]. Ὁ Κλήμης Σ'. θέλων καὶ αὐτὸς νὰ ἐορτάσῃ τὴν ἐπικερδῆ ταύτην ἐορτὴν, ἐπρόσταξε νὰ γίνηται κατὰ πενήντα ἔτη, μὲ λόγον νὰ δύναται καθεὶς ἐκ τῶν Χριστιανῶν νὰ λαμβάνῃ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ ἀκόμη κατ' ἀκριβὴ μίμησιν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Ἰωβηλαίου. Ὁ Πάπας Οὐρβανὸς Σ'. ἐφάνη συγκαταβατικώτερος καὶ ἐδιόρισε νὰ ἐορτάζηται κατὰ τριάκοντα τρεῖς χρόνους. Ὁ Παῦλος Β'. [ἢ ὁ Σίξτος Δ'.] τὴν ἐσύντεμεν εἰς εἴκοσι πέντε, καὶ τέλος κατήντησε νὰ ἐορτάζηται κατὰ θέλησιν τῶν κατὰ καιροὺς Παπῶν.

Περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ τῆς δεκάτης τετάρτης ἑκατονταετηρίδος ὁ Ἰωάννης ΚΒ'. ἐπενόησε νέον εἶδος φορολογίας, τὰ λεγόμενα Συγχωροχάρτια [indulgences] διὰ τῶν ὁποίων ἐσυγχωροῦντο καὶ τὰ φρικτότερα ἀνομήματα, ἐφθανε μόνον νὰ κατεβάλλετο ἡ δι' αὐτὰ προσδιωρισμένη τιμὴ. Κατὰ τὸ 1500 ὁ Πάπας Ἀλέξανδρος Σ'. ἐπεκύρωσε καὶ τὴν συγχώρησιν τῶν ψυχῶν, διακηρύξας ὅτι αὐτὸς θέλει νὰ βοηθήσῃ καὶ τὰς εἰς τὸ καθαρτήριο ψυχὰς, καὶ ἔτρεξαν πολλοὶ νὰ λάβωσι καὶ ταύτην τὴν βοήθειαν. Κατήντησαν ἔπειτα οἱ Πάπαι νὰ στέλλωσιν ἐμπιστευμένους Μοναχοὺς νὰ πωλῶσι τὰ συγχωροχάρτια καὶ διὰ μέλλοντα ἁμαρτήματα. Ταῦτα ὁμῶς καὶ τὰ τοιαῦτα ἔδωκαν αἰτίαν [ὡς ἀνεφέραμεν καὶ ἄλλοτε] νὰ γεννηθῶσι νέα σχίσματα τὰ ὁποῖα ἐπέφερον μεγάλας μεταβολὰς εἰς τὴν Δύσιν, καὶ ἐστάθησαν πρόξενα νὰ γίνωσι τόσοι τρομεροὶ ἐμφύλιοι πόλεμοι.